

Framst.nr 4/1973.

LAGUTSKOTTETS betänkande nr 16/1972-73
med anledning av Ålands landskapsstyrelses
framställning till Ålands landsting med för-
slag till landskapslag om barndagvård.

Med anledning av ovannämnda framställning, varöver Landstinget
inbegärt utskottets utlåtande, får utskottet, som i ärendet hört
lagberedningssekreteraren Ulf Andersson och socialdirektören Leif
Jansson, vördsamt anföra följande:

Det anses eftersträfvansvärt att barndagvården skulle bereda alla
barn möjlighet till förskolegång under det sista året före läroplikts-
åldern. Dessutom borde ensamstående mödrar genom barndagvård beredas
möjlighet att förvärvsarbeta. Ytterligare borde alla de familjer, där
de ekonomiska villkoren gör det nödvändigt, kunna genom barndagvården
frigöra hustrun och äldre barn för förvärvsarbete. Önskvärt vore ock-
så, att familjer med knappa ekonomiska förhållanden i andra fall kunde
beredas möjlighet att välja mellan möjligheten att barnen omhändertä-
gas av barndagvårdsverksamheten så att familjemedlemmarna kunde ägna
sig åt förvärvsarbete och möjligheten att någon familjemedlem sköter
barnen under den tid andra familjemedlemmar arbetar.

Lagförslaget innebär en avsevärd utveckling av barndagvården i
jämförelse med de förutsättningar härför, som möjliggöras av gällande
lag. Utöver de möjligheter gällande lag medgivit med tanke på under-
stöd av landskapsmedel har dock en omfattande dagvårdsverksamhet kun-
nat upprätthållas med kommunalt stöd redan nu. Sålunda har i Mariehamn
dagvårdsverksamheten utvecklats rätt långt med enbart kommunalt stöd.
Man räknar likväl med att dagvårdsverksamheten i staden täcker endast
c. 60 procent av det behov av dagvård, som kan anses vara ur social
synpunkt sett nödvändigt. På landsbygden torde barndagvården icke ens
i så stor utsträckning täcka det behov, som enligt det ovannämnda
kan betraktas som nödvändigt. Huvudorsaken till detta förhållande tor-
de vara den spridda bosättningen, som på många orter försvårar or-
ganiserandet av en lämplig barndagvård. Utskottet har därför ansett
det angeläget att tillgodose de två huvudformerna av barndagvård,
daghem och familjedagvård, på ett sådant sätt att möjligheterna att an-
ordna barndagvård i glesbygderna såvitt möjligt främjas.

Lagförslaget föreskriver planering av barndagvården, såväl i form
av en hela landskapet omfattande plan som också inom envar kommun.
Planerna skulle uppgöras årligen för de fem följande åren. Utskottet
finner denna planering fullt ändamålsenlig då det gäller den landska-
pet omfattande planen och också för Mariehamn och andra kommuner, som
omfattar tätorter. I de övriga kommunerna synes dock kravet på årliga

femårsplaner icke befogat. Utskottet har därför föreslagit, att landskapsstyrelsen tillssvidare kunde befria kommun från uppgörandet av barndagvårdsplan eller också medgiva att sådan skall uppgöras med längre intervaller. I de minsta kommunerna torde en sådan planering sakna betydelse eftersom understöd för familjedagvård icke förutsätter uppgörande av plan enligt 22 § 1 mom. 1 punkten.

Detaljmotivering.

5 §. Utskottet anser att gränsen mellan familjedagvård och daghem bör dragas vid samma barnantal som i riket. Såsom huvudregel har därför angivits fyra barn som högsta antal inom familjedaghem men främst med tanke på förhållandena i landskommunerna borde undantagsvis högst sex barn kunna vårdas i familjedaghem. Detta skulle dock förutsätta landskapsstyrelsens tillstånd.

10 §. Endast en redaktionell ändring har införts.

11 §. Ändringen berördes i den allmänna motiveringen.

16 §. Enligt rikets lag får daghem, som upprätthålles av enskild person, icke understöd. Utskottet har liksom landskapsstyrelsen ansett att också sådant daghem borde kunna inbegripas i kommuns dagvårdsplan och beviljas understöd ur allmänna medel. I stadgandet föreslås dock infört, att landskapsstyrelsens tillstånd härför skulle erfordras.

18 §. För familjedagvården förutsättes normalt, att kommunen anställer den person, som handhar vården, och erlägger avlöning, på vilken landskapsandelen sedan beräknas. Hittills har understöd av kommun erlagts för verksamheten överhuvud. Då familjedagvården troligen kommer att vara av olika natur beroende på antalet barn och på vårdarens förhållanden, har utskottet fäst särskilt avseende vid frågan om möjligheterna till landskapsstöd för familjedagvården. Utskottet har dock funnit att stadgandet kan förstås så, att landskapsandel bör kunna erläggas för familjedagvårdens avlöningskostnader också i de former sådan vård hittills förekommit.

22 §. I kommuner med flera daghem kan möjligen en gemensam direction för hela barndagvården vara det mest ändamålsenliga. Utskottet har ändrat stadgandet så att en sådan anordning möjliggöres.

25, 27 och 29 §§. Utskottet har infört redaktionella ändringar.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet vördsamt föreslå, att Landstinget måtte antaga lagförslaget med följande ändringar:

5 §.

Vårdas i familjedaghem samtidigt flera än fyra barn tillsammans, gäller om familjedaghemmet vad i denna lag är stadgat om daghem.

-3-

Socialnämnden kan likväl, med landskapsstyrelsens tillstånd, tillåta att sagda antal ökas till högst sex.

10 §.

Kommun skall sörja för att av kommunen anordnad eller övervakad barndagvård står till buds i den omfattning och med sådana verksamhetsformer som behovet förutsätter.

11 §.

Landskapsstyrelsen kan tillsvidare befria kommun från att uppgöra dagvårdsplan eller tillåta att kommun uppgör sådan med längre mellanrum.

16 §.

Omfattar kommunal dagvårdsplan daghem, som upprätthålles av förening, av annan sammanslutning, av stitelse eller med landskapsstyrelsens tillstånd av enskild person, utgår till den som upprätthåller daghemmet (uteslutn.) landskapsandel enligt i 14 § nämnda grunder, likväl så att landskapsandelen är 30 procent av driftskostnaderna.

22 §.

Villkor för erhållande av landskapsandel för barndagvård är ytterligare

7) att daghem icke upprätthålles för ekonomisk vinning, varvid såsom sådan icke anses skälig gottgörelse för enskild person som upprätthåller daghem; samt

Villkor för att i 16 § avsett daghem skall erhålla landskapsandel för bestridande av kostnaderna är dessutom, att daghemmet står under ledning av en direktion och har ett av landskapsstyrelsen fastställt reglemente.

25 §.

Har i landskapsandel erlagts för mycket, kan mottagaren inom tre år från den tidpunkt då landskapsandelen beviljades åläggas att återbetala det för mycket erlagda beloppet.

27 §.

Enskild person eller sammanslutning som bedriver barndagvårdsverk-

samhet mot ersättning är skyldig att göra anmälan härom hos vederbörande socialnämnd inom två veckor från det verksamheten inleddes.

29 §.

Den som försummar i 27 § stadgad anmälningsskyldighet eller håller barn i vård i strid med förbud, som utfärdats med stöd av 28 §, skall (utesluten), om ej strängare straff är stadgat annorstädes i lag, dömas till böter eller till fängelse i högst sex månader.

Mariehamn, den 21 mars 1973.

På lagutskottets vägnar:

Erik Rask

Rolf Sundman.

Närvarande i utskottet: ordföranden Rask, viceordföranden Dahlman samt ledamöterna Olof M. Jansson (delvis), Sundblom och Wideman samt ersättaren Björklund (delvis).